

Як показали наші дослідження, після відновлення незалежності Польща мала обмежені можливості для організації протипожежної служби. На засіданні Першого Національного З'їзду Протипожежної Служби у Варшаві інженер Юзеф Тулішковський у своєму рефераті на тему "Організація Протипожежної Служби у відродженій Польщі" сказав, що Спілка Протипожежної охорони повинна організовувати принаймні місячні курси пожежників, а пізніше подумати про заснування сталевого вузу пожежництва і будівництва, щоб підготувати майбутніх керівників та інструкторів протипожежної служби.

Флоріанська Спілка, створена ще у 1916 р., наголошувала на збільшенні чисельності інструкторів та керівників служби. З цією метою було опрацьовано програму курсів пожежників, які б готували керівників структур пожежної безпеки. З 1917 р. проходять "літні" та "весняні" курси, програма яких складалася з двох частин: теоретичної і практичної.

Теоретична частина охоплювала наступні теми: вогнестійке будівництво, організацію служби, запобіжні та охоронні засоби, вогневі прилади, пожежний табір, пожежну сигналізацію, пожежну тактику, будівлі пожежників, службу пожежної охорони під час природних катаклізмів, пожежницького коня, першу медичну допомогу, гарцерські пожежні команди.

Практична частина складалася з гімнастики, стрийової підготовки, тренувань з пожежницькими приладами, лабораторних досліджень (антивогневі фарби, вогнегасні рідини), тестів на витривалість, розв'язування тактичних завдань, орудування кіньми. Ця програма була досить об'ємною, максимально поєднувала теорію з практикою. Можна сказати, що це був початок організованого навчання професійних пожежницьких кадрів. Пожвавлення діяльності на цій ниві наступило в 1921 році, коли Флоріанська Спілка переросла у Спілку Протипожежної Охорони Польської Речі посполитої, яка охоплювала своєю діяльністю західноукраїнські землі – Галичину, Буковину, Волинь. У 1921–1939 рр. вона ор-

ганізовувала щорічні (а інколи й двічі на рік) інструктажні курси, які загалом закінчили 550 інструкторів. З часом збільшувався і час продовження курсів для професійних кадрів: 1917 р. – 4 тижні; 1918 р. – 6 тижнів; 1921–1928 рр. – 8 тижнів; 1928–1938 рр. – 4 місяці; 1939 р. – 6 місяців.

Висновки Підсумовуючи все вище сказане система організації пожежної безпеки і фахової підготовки її кадрів упродовж століть поєднувалась з інтересами суспільства. Однак протиріччя, які виникають у процесі управління організацією навчально-виховною діяльністю не знайшли поки що достатнього відображення у публікаціях.

1. Вісті з Запорожжя. – Львів, 1911. – 66 – Ч. 60. – С. 4. 2. Державний архів Львівської області : ф. 312. Магістрат м. Львова. – оп. 1. – спр. 309. – арк. 10. 3. Державний архів Львівської області : ф. 321. Магістрат м. Львова. – оп. 1. – спр. 309. – арк. 17–18. 4. Качор А. "Сокіл-Батько" у Львові / А. Качор // "Сокіл-Батько". Спортивно-руханкове товариство у Львові. Альманах 1895-1995. – Львів : РВО "ОСНОВА", 1996. – С. 191–195. 5. Копистинський О. На варті краю нафти і здоров'я / Копистинський О., Миць О., Попович С. – Львів, 2004. – 199 с. 6. Мاستикаш Є. Сокільський рух у повіті Рава Руська / Є. Мастикаш // "Сокіл-Батько". Спортивно-руханкове товариство у Львові. Альманах 1895-1995. – Львів : РВО "ОСНОВА", 1996. – С. 208–210. 7. Пацюк І. Виникнення українського спортивного товариства "Сокіл" та його діяльність наприкінці XIX на початку XX ст. / І. Пацюк // "Сокіл-Батько". Спортивно-руханкове товариство у Львові. Альманах 1895-1995. – Львів : РВО "ОСНОВА", 1996. – С. 23–26. 8. Попович С. Добровільне пожежництво в Польщі / С. Попович // Пожежна безпека. – 2002. – № 5 (38). – С. 44. 9. Попович С. С. У вогненній борні / С. С. Попович, О. В. Миць. – Львів, 2003. – 148 с. 10. Сташенко С. І. Історичні передумови становлення пожежного нагляду в Україні / С. І. Сташенко // Пожежна безпека : зб. наук. праць ЛІПБ, УкрНДІПБ МВС України. – Львів : СПОЛОМ, 2001. – [вип. 1]. – С. 44–46. 11. Miliewski J. Korpus Techniczny Związku w akcji i obrony przeciwpożarowej / J. Miliewski // "Przegląd pożarniczy". – 1938. – №11. – S. 19–28. 12. Prokop I. Historia bezpieczeństwa ogniewego w Królestwie Polskim w latach 1831-1855 / Prokop I. – Warszawa, 1934. – 164 s. 13. Strazak. – 1901. – № 3. – С. 4. 14. Szaflik J. R. Dzieje ochotniczych straży pożarnych / Szaflik J. R. – Warszawa, 2001. – 215 s. 15. Turska H. Wybrane zagadnienia z dziejów Ochrony Przeciwożarowej w Polsce / Turska H. – Warszawa, 1985. – 98 s.

Надійшла до редколегії 12.06.12

УДК 378.147:355.23

В.І. Гудим, д-р техн. наук, проф.,
Б.І. Шуневич, д-р пед. наук, проф.

СТАН ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ВІЙСЬКОВІЙ ШКОЛІ УКРАЇНИ

У статті проведено аналіз сучасного стану використання дистанційного навчання (ДН) у вищих навчальних закладах у системі Міністерства оборони України, Міністерства внутрішніх справ і Міністерства надзвичайних ситуацій України. Основою для дослідження послужили Веб-сторінки цих закладів.

Ключові слова: У результаті дослідження зроблено короткий огляд вітчизняної літератури з цієї тематики, виявлено основні заклади, які вже мають певний доробок у цій сфері, описано стан впровадження дистанційного навчання у Львівському державному університеті безпеки життєдіяльності.

The article deals with the current state analysis of distance learning (DL) implementation at higher schools in the system of Ukrainian Ministries of Defence, Internal Affairs and Emergency Situations. Web-pages of these schools are the basis for the research.

Key words: During the research a short review of the home literature on the subject is provided, the main higher schools having a certain experience in the given sphere are revealed, the conditions of implementing distance learning at Lviv State University of Life Safety are described.

Протягом останнього десятиліття в Україні спостерігається зростання популярності дистанційного (ДН). Результати впровадження нової форми навчання у середніх і вищих навчальних закладах України представлено в матеріалах Міжнародної конференції "Дистанційна освіта України", яка відбулася 2-4 листопада 2011 року у Харківському національному автомобільному університеті [1], а також на Веб-сторінці цього університету у формі вебінарів за участю провідних спеціалістів одинадцяти вищих навчальних закладів (ВНЗ) нашої країни [2].

Мета статті – провести аналіз стану використання ДН у вищих навчальних закладах у системі Міністерст-

ва оборони України, Міністерства внутрішніх справ і Міністерства надзвичайних ситуацій України та детальніше описати результати впровадження нових технологій навчання у Львівському державному університеті безпеки життєдіяльності (ЛДУ БЖД).

Дистанційне навчання, на нашу думку, – це "організований за певними темами, предметами навчальний процес, який передбачає активний обмін інформацією між розділеними в просторі і часі студентами, викладачами і навчальними матеріалами, за якого максимальні використовуються сучасні засоби нових інформаційних технологій і засоби масової комунікації – звичайні для нас телефон, факс, радіо, телебачення, в тому числі

кабельне, а також аудіо-, теле- і відеоконференції, засоби мультимедіа, гіпермедіа, комп'ютерні телекомунікації та ін." [3, с. 379].

Матеріалом дослідження послужили Веб-сторінки вищих навчальних закладів у системі згаданих міністерств, а саме: Національного університету оборони України; Харківського військового університету повітряних сил імені Івана Кожедуба; Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка; Національної академії внутрішніх справ; Львівського державного університету внутрішніх справ; Національного університету цивільного захисту України, Львівського державного університету безпеки життєдіяльності, а також дисертації, посібники, окремі публікації, які видані працівниками цих навчальних закладів.

У процесі дослідження виявлено, що на Веб-сторінках чотирьох навчальних закладів вже є рубрики, присвячені дистанційному навчанню [4; 5; 6; 7]. Наприклад, п'ять кафедр і один центр Національної академії внутрішніх справ [4] створили свої перші дистанційні курси (ДК), а саме:

Кафедра кримінального процесу

– Судові та правоохоронні органи України Кримінальний процес (Загальна частина)

Кафедра кримінології та кримінально-виконавчого права

– Кримінально-виконавче право

Кафедра теорії та історії держави і права

– Історія вчень про державу і право

Кафедра інформаційних технологій

– Інформаційне забезпечення правоохоронних органів

Кафедра адміністративного права і процесу

– Адміністративна відповідальність

Спеціальний миротворчий центр

– On-line тестування англійської мови

На Веб-сторінці Львівського державного університету внутрішніх справ [5] розміщено три дистанційні курси:

- пробне навчання (тестовий курс, щоб навчитись працювати з програмою);

- курс підвищення кваліфікації;

- іноземна мова (тестові завдання для перевірки стартового рівня знань з англійської мови студентів юридичного факультету).

Вже тривалий час використовуються у навчальному процесі дистанційні курси у Національному університеті цивільного захисту України [6], наприклад:

– спеціальне навчання (проекування систем пожегасіння, пожежної сигналізації, повідомлення про пожежу та управління евакуацією людей, протидимний захист, передача тривожних сигналів, пристроїв захисту від блискавки, вогнезахисного оброблення)

– підготовчі курси для абітурієнтів: математика, біологія, історія;

– мовна підготовка: тести з української, англійської і французької мов.

Всі дистанційні курси працівники цих вищих навчальних закладів укладають на основі віртуального навчального середовища (ВНС) Moodle, що дасть можливість при потребі обмінюватися навчальними матеріалами.

У Львівському державному університеті безпеки життєдіяльності також приділяється велика увага впровадженню нових технологій навчання в освітній процес. З цією метою, починаючи з 2001 р. в університеті розпочалася робота над створенням електронної бібліотеки навчальних матеріалів з різних дисциплін, з 2004 р. – лабораторії дистанційного навчання, з 2008 р. – віртуального університету, а з 2009 р. – лабораторії комбінованого навчання.

Зараз на Веб-сторінці віртуального університету при ЛДУ БЖД [7] розміщено понад 60 дистанційних курсів з різних дисциплін на ВНС Moodle і 8 ДК на основі ВНС ILIAS.

В Інтернеті розміщено багато інформації про дисертації, посібники, окремі публікації, які видані працівниками навчальних закладів трьох згаданих вище та інших міністерств, що стосуються дистанційного навчання. Наприклад, у Львівському державному університеті безпеки життєдіяльності виконана докторська дисертація на тему "Розвиток дистанційного навчання у вищій школі країн Європи та Північної Америки" [4] у 2008 р., у Військовому інституті Київського національного університету імені Тараса Шевченка – дві кандидатські дисертації, відповідно, "Застосування сучасних інформаційних технологій у процесі вивчення тактичних дисциплін курсантами вищих військових навчальних закладів" [8] у 2005 р. і "Методика застосування засобів дистанційного навчання у процесі вивчення військово-технічних дисциплін" у 2009 р. [9].

Система дистанційного навчання у Збройних силах України, моделі, форми впровадження, концепції, перспективи розвитку, засоби ДН у військово-технічній підготовці курсантів і студентів, оцінки ефективності курсу у системі ДН військового призначення описано в посібниках, статтях науковців Національного університету оборони України, Харківського військового університету повітряних сил імені Івана Кожедуба, Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Національної академії внутрішніх справ [10; 11; 12, с. 35-41; 13; 14; 15] та інших військових закладів.

Важливе значення має організація підготовки кадрів для впровадження нової форми навчання в освітніх закладах України. Основними центрами такої підготовки у нашій країні є Український інститут інформаційних технологій в освіті, Проблемна лабораторія дистанційного навчання Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут", Міжнародний науково-навчальний центр ЮНЕСКО; Київський національний університет імені Тараса Шевченка.

Перспективним, на нашу думку, є включення до навчальних програм курсантів і студентів магістерського рівня лекцій з теорії дистанційного навчання та виконання практичних робіт, під час яких вони мають можливість створити власний дистанційний курс, що провадиться у Львівському державному університеті безпеки життєдіяльності.

Розглянемо детальніше зміст і завдання навчальних матеріалів дисципліни "Теоретичні основи дистанційного навчання", яка впроваджена в ЛДУ БЖД з 2009–2010 навчального року.

Ця дисципліна обсягом 108 год. складається з 7 лекцій на базі однойменного посібника [16] та інших додаткових матеріалів, а також 15 практичних занять. У першій – третій темах посібника розглянуто теоретико-методологічні засади дистанційного навчання, у четвертій – шостій темах – тенденції розвитку ДН в Україні та за кордоном і в сьомій темі – економічну ефективність і перспективи впровадження дистанційного навчання у вищих навчальних закладах України.

Посібник створено на основі нашої докторської дисертації [3]. На матеріалі посібника укладено дистанційний курс на Веб-сторінці Львівського державного університету безпеки життєдіяльності [7] на основі віртуального навчального середовища ILIAS, який можна використовувати, як додатковий навчальний матеріал, для денного або комбінованого, а також, як основний навчальний матеріал, для дистанційного навчання.

Основні завдання вивчення дисципліни: ознайомити курсантів, студентів з напрямками досліджень з теорії і практики дистанційного навчання в Україні; провести аналіз історії його розвитку на прикладі країн Європи та Північної Америки; представити основні категорії і поняття дистанційного навчання; розглянути ранні і сучасні теорії ДН у світовій педагогіці, покоління і моделі організації дистанційного навчання; основні компоненти його організації; проаналізувати стан розвитку дистанційного навчання за кордоном; запропонувати варіант економічного аналізу ДН на прикладі вітчизняних і закордонних освітніх закладів; показати роль маркетингових досліджень при запровадженні дистанційного навчання.

Вивчивши теми лекцій дисципліни "Теоретичні основи дистанційного навчання", курсант або студент повинен знати: предмет, мету і завдання курсу; основні напрями досліджень з теорії і практики дистанційного навчання; коротку історію розвитку кореспондентського, відкритого і дистанційного, а також електронного навчання; визначення основних термінів з дистанційного навчання; значення синонімів основних термінів з цієї тематики; класифікації теорій дистанційного навчання та їх суть; варіанти визначень поняття модель; різні підходи до класифікації поколінь моделей дистанційного навчання; періоди розвитку ДН та їх особливості; основні складові частини організації дистанційного навчання та їх значення; особливості розвитку дистанційного навчання в Європі і Північній Америці; основні їхні центри дистанційного навчання; форми дистанційного навчання, які практикуються у ВНЗ Європи та Північної Америки; критерії ефективності впровадження дистанційного навчання у ВНЗ; маркетинг стосовно дистанційного навчання; особливості комбінованого навчання.

Цей курс професійно зорієнтований на здобуття таких умінь: виявляти нові джерела інформації та відносити їх до певного напрямку дослідження; визначати етапи розвитку ДН залежно від економічного становища країни; правильно використовувати терміни з галузі дистанційного навчання; класифікувати покоління моделей ДН; виділяти особливості кожного періоду і покоління моделей дистанційного навчання; вміти використати закордонний досвід у вітчизняній практиці розвитку дистанційного навчання; проводити аналіз ефективності ДН з точки зору навчального закладу і студента, а також розуміти суть комбінованого навчання.

Для ознайомлення викладачів, курсантів і студентів нашого та інших навчальних закладів з роботою у ВНС Moodle, колективом авторів нашого університету підготовлено та опубліковано навчально-методичний посібник "Віртуальний університет" [17]. У посібнику розглянуто методику створення електронних навчальних курсів та інші засоби віртуального навчального середовища Moodle, які дають змогу розширити методичні можливості електронних навчальних курсів. Наведено короткий опис створення Веб-ресурсів засобами редактора DreamWeaver MX. Під час практичних занять цього посібника достатньо, щоб зрозуміти призначення інструментарію ВНС під час укладання дистанційного курсу. Для того щоб прискорити укладання матеріалів курсу з англійської мови курсантами і викладачами кафебри іноземних мов та технічного перекладу, які вже мають досвід укладання ДК у віртуальному навчальному середовищі ILIAS і Moodle, було запропоновано створити додаткове методичне забезпечення для практичних занять з цієї дисципліни. У результаті спільної праці курсантів і викладачів розроблено окремо методичні вказівки для укладання текстового матеріалу курсу, окремо для звукових і відео файлів [18, с. 303-304].

Із проведеного дослідження можна зробити такі висновки:

1. В Україні вже багато ВНЗ мають у своєму розпорядженні апаратне і програмне забезпечення, необхідне для впровадження нових технологій навчання; створено поки що невелику кількість дистанційних курсів та інших матеріалів, які можна використовувати як елементи дистанційного навчання курсантів і студентів.

2. Впровадженням нових технологій в освітніх закладах в основному зайняті викладачі інформатики. Для активнішого використання ДН потрібні спеціально підготовлені викладацькі кадри з різних дисциплін. Поряд з підготовкою їх після закінчення вищого навчального закладу, можна організувати таку підготовку під час навчання майбутніх спеціалістів у ВНЗ, включивши у навчальний план для курсантів і студентів старших курсів згадані вище курси лекцій, практичні заняття, тобто вести підготовку організаторів впровадження нових технологій для вищих навчальних закладів України.

3. Запропоновані викладачами ЛДУ БЖД матеріали для лекційних і практичних занять з дисципліни "Теоретичні основи дистанційного навчання" сприяють прискоренню процесу укладання дистанційних курсів і можуть бути рекомендовані для всіх навчальних закладів в системі згаданих вище міністерств.

4. Такий вид підготовки кадрів для організації дистанційного навчання поряд з роботою згаданих вище основних вітчизняних закладів з підготовки та перепідготовки координаторів дистанційного навчання, системних адміністраторів, розробників дистанційних курсів та інших спеціалістів з дистанційного навчання дасть можливість швидко і ефективно впровадити нову форму навчання в Україні.

1. Збірник наукових праць. – Х.: "Міськдрук", 2011. – 399 с. 2. Записи Вебінарів конференції "Дистанційна освіта України" UkrEL 2011. – Режим доступу до Веб-сторінки: <http://community.khadi.kharkov.ua/elearning2011/index.php/vebinarykonf>. – Заголовок з екрана, 2011. 3. Шуневич Б. Розвиток дистанційного навчання у вищій школі країн Європи та Північної Америки. Дис. ... докт. пед. наук: 13.00.01 / Ін-т вищої освіти АПН України. – К., 2008. – 509 с. 4. Національна академія внутрішніх справ. – Режим доступу до Веб-сторінки: <http://www.naiu.kiev.ua/moodle/>. – Заголовок з екрана, 2011. 5. Львівський державний університет внутрішніх справ. – Режим доступу до Веб-сторінки: <http://moodle.lvduvs.edu.ua/>. – Заголовок з екрана, 2011. 6. Національний університет цивільного захисту України. – Режим доступу до Веб-сторінки: <http://academy.arpu.edu.ua/dl/>. – Заголовок з екрана, 2011. 7. Львівський державний університет безпеки життєдіяльності. – Режим доступу до Веб-сторінки: <http://ubgd.lviv.ua/moodle/>. – Заголовок з екрана, 2011. 8. Каленський А.А. Застосування сучасних інформаційних технологій у процесі вивчення тактичних дисциплін курсантами вищих військових навчальних закладів. Автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Нац. аграрн. ун-т. – К., 2005. – 20 с. 9. Лукін В.Є. Методика застосування засобів дистанційного навчання у процесі вивчення військово-технічних дисциплін. Автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Укр. інж.-пед. акад. – Х., 2009. – 20 с. 10. Сумцов Д.В. Дистанційне навчання. Основи, концепції, перспективи / Д.В. Сумцов, І.О. Романенко, В.В. Калачова, О.П. Сук – Харків: НТУ "ХПІ", 2010. – 284 с. 11. Лукін В.Є. Засоби дистанційного навчання у військово-технічній підготовці курсантів (студентів): Навчальний посібник / В.Є. Лукін. – К.: ПП "Графіка і Дизайн", 2008. – 110 с. 12. Рябцев В.В. Модель дистанційного навчання у Національному університеті оборони України // Сучасні інформаційні технології у сфері безпеки та оборони. – К.: НУОУ. – 2009. – № 1(4). – С. 35-41. 13. Бугайчук К. Дистанційне навчання у вищих навчальних закладах МВС: сучасні проблеми та форми впровадження // Впровадження електронного навчання в освітній процес: концепції, проблеми, рішення: Міжн. інтернет-конф., 21-22 жовтня 2010 р. – Режим доступу до Веб-сторінки: <http://conf.fizmat.tnpu.edu.ua/?p=72>. – Заголовок з екрана, 2011. 14. Романенко І.О. Модель комплексної оцінки ефективності курсу у системі ДН військового призначення / І.О. Романенко, О.П. Бабенко, І.В. Рубан, В.В. Калачева. – Режим доступу до Веб-сторінки: http://www.nbuu.gov.ua/portal/natural/soi/2011_4/roman.pdf. – Заголовок з екрана, 2011. 15. Безносок О.О. Система дистанційного навчання у Збройних силах України: концептуальний обрис / О.О. Безносок. – Режим доступу до Веб-сторінки: http://www.nbuu.gov.ua/portal/natural/Znpviku/2010_25/Zbimnik_25_23.pdf. – Заголовок з екрана, 2011. 16. Шуневич Б. Теоретичні основи дистанційного навчання. Навч. посібник. – Львів: Вид-во НУЛП, 2009. – 200 с. 17. Віртуальний університет: Навч.-метод. посібник / М. Козяр, О. Зач-

ко, Т. Рак. – Львів: Львів. Держ. ун-т безпеки життєдіяльності, 2009. – 168 с. 18. Шуневич Б. Методичне забезпечення для практичних занять з дисципліни "Теорія і практика дистанційного навчання" // Проблеми та перспективи розвитку економіки і підприємництва та комп'ютерних технологій в Україні: Збірник матеріалів V міжвузівської науково-

технічної конференції науково-педагогічних працівників, м. Львів, 15 березня – 31 квітня 2010 року. – Львів: Вид. відділ Інституту підприємництва і прогресивних технологій, 2010. – С. 303-304.

Надійшла до редколегії 11.06.12

УДК 378

Л.В. Діденко, канд. філос. наук, доц.,
В.І. Кондрашова-Діденко, канд. екон. наук, доц.

ІНТЕЛЕКТО-КРЕАТИВНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ У ВИШ-ОСВІТІ: ВИКЛИКИ МАЙБУТНЬОГО І ВІДПОВІДІ СУЧАСНОСТІ

Розкрито головні напрямки перетворень, здійснюваних у вишівській освіті.

Ключові слова: інтелект, знання, креативність, лекція, майстерня.

It is reviewed main ways of transformation in university education.

Keywords: intellect, knowledge, creativity, lecture, workshop.

Глобалізування світу зумовлює перехід усього людства до нової постіндустріальної цивілізації загалом та планетарного суспільства зокрема. При цьому йдеться про культурно-соціальні орієнтири не як "залишки" минулого, що регулюють наше теперішнє, а як абсолютно нове і співзвучне постіндустріальній епосі, що докорінно відрізняється від нинішньої індустріальної. Якщо індустріальна цивілізація є царинною необхідності, то постіндустріальна та особливо ноосферна – царинною свободи. Якщо у життєдіяльності сучасної людини практично все зумовлене необхідністю, то у життєдіяльності людини майбутнього – свободою (зовнішньою та внутрішньою, свободою волі). Головна мета життєдіяльності людини індустріальної епохи – це максимізування кількості грошей. Адаже саме "гроші визначають тепер наше буття, а вже це "грошове" буття формує свідомість" [1, с. 6]. Отже, необхідністю життєдіяльності людини в індустріальній цивілізації є заробляння та накопичування грошей. Нова (постіндустріальна і ноосферна) епоха/цивілізація – "це час, коли на зміну механізації та будівництву головним суспільним капіталом стане сила людського розуму, знань, творчого мислення" [2, с. 35]; це час "комп'ютерного інтелекту" [2, с. 35]. Вона постає епохою/цивілізацією свободи. Остання уможливує інтелекто-креативний розвиток людини. Інтелекто-креативна особистість здатна постійно вдосконалювати не тільки свою власну життєдіяльність, але і планетарного суспільства загалом. Тому, з нашого погляду, основною метою життєдіяльності людини постіндустріальної та ноосферної цивілізації постає її розум, інтелект, знання (насамперед некодифіковане, або "живе"), інформація, моральність і честь, чесність і справедливість, ноосферні стратегії загалом. Буття людини в майбутньому визначатиме не зростаюча кількість грошей, а інтелект, що підкріплюватиметься результатами інноваційного розвитку суспільства та виробництва. Саме "інтелектове", а не "грошове", буття формуватиме свідомість людини як особистості. Тому нині виникає об'єктивна потреба змінити основи та логіку розвитку самої людини як творця майбутнього. На цей виклик майбутнього вже сьогодні має відповісти молодь – студенти, курсанти, слухачі. Саме вона житиме у новій епосі/цивілізації, яка "пропонує необмежені можливості у виборі майбутнього, де майже все стає реальністю" [2, с. 35]. Світ сучасних студентів буде інакшим, ніж нинішній. "Їхнє майбутнє залежатиме від того, наскільки швидко вони зуміють засвоювати нові поняття, по-новому вибирати, вчитися і пристосовуватися впродовж життя" [2, с. 35]. Адаже нова епоха/цивілізація пропонує для сучасних студентів чіткі перспективи: "для тих, хто володіє новими знаннями – світ можливостей, для решти (в час, коли руйнується стара система й зникають старі місця праці) безробіття, злидні й безвихідь" [2,

с. 35]. Отже, головним викликом майбутнього постає знання, що відповідає потребам постіндустріальної та ноосферної епох/цивілізацій. Сучасним студентам має допомогти виш-освіта. Адаже у вишах мають навчати вчитися впродовж усього життя. Але! Вчитися не задля кількості балів та хорошої оцінки на іспиті чи отримання декількох дипломів, а задля того, щоб бути (а не стати) професіоналом, майстром справи на всіх етапах своєї життєдіяльності. Реалізація даного принципу виш-освіти потребує оновлювання та збагачування існуючого знання, створення нових і розширення наявних здатностей і компетенцій. Отже, завдання вишу – формування Людини XXI ст. як представника реальної інтелектуальної еліти.

Відомо, що успішне долучення до становлення постіндустріальної цивілізації загалом та інтелектономічного суспільства планетарного масштабу потребує формування інтелекто-креативної людини, а, значить, й інтелекто-креативних перетворень у сучасній виш-освіті. Проте й дотепер залишається невідомим якими саме шляхами здійснювати означені перетворення у вищій освіті задля підготовки фахівця прийдешньої епохи/цивілізації. Суперечність між відомим і невідомим у поступальному розвитку виш-освіти країни є тією проблемою, розв'язанню якої присвячена презентована стаття. Саме дана проблема і визначає тему нашого дослідження, розкриття якої здійснюватимемо шляхом сходження від знання до не-знання і далі від не-знання до нового знання.

Означена проблема так формулюється і ставиться вперше (практично в усіх галузях знання): тому потребує віднайдення ефективного (-их) шляху (-ів) розв'язання. Щоправда, наші сучасники (В. Базилевич, Л. Діденко, П. Єщенко, В. Кондрашова-Діденко, А. Чухно) досліджували і тепер продовжують досліджувати окремі аспекти пропонованої теми. Проте донині залишаються недостатньо вивченими шляхи інтелекто-креативних перетворень у виш-освіті.

Мета статті – виявлення та обґрунтування головних шляхів інтелекто-креативного перетворення в освіті вишу задля формування фахівця постіндустріальної та ноосферної епох/цивілізації.

Дана стаття є продовженням раніше розпочатого дослідження перетворень у виш-освіті країни [3; 4].

Навчання у виші – це складний процес. Його завдання – навчити студентів/курсантів/слухачів самостійно мислити, орієнтуватися в складних реаліях індустріальної епохи, розбудовувати постіндустріальне та ноосферне суспільство, приймати нестандартні рішення в нестандартних ситуаціях життєдіяльності людини, суспільства, людства; сформувати основу для вільного світоглядного самовизначення кожного студента/курсанта/слухача як інтелекто-креативної людини, тобто Людини XXI сторіччя.

© Діденко Л.В., Кондрашова-Діденко В.І., 2012